

SOSIALURIN

Útgevri:
FØROYA JAVNAÐARFLOKKUR

Bladstj.:
Vilji Sørensen.

Box 76.

Prentsmiðjan á Heysbreyt
TELF 1620

Sáttmálarnir

Føroya fiskimannafelag hevur sagt upp allar sáttmálar til 1. januar 1958. Beinleiðis sáttmalakrøv eru eingi sett fram enn, men sigur felagið seg vera tilreiðar at endurnýggja sáttmálarnar, um minstalønir verður hækkað til 800 kr., prísviðbótin hin sama og minstamarkíð — 1.350 kr. — í samband við prísviðbótina broytt. Aftrat hesum krevur felagið fullan frábýtisrætt til allar veiðuhættir.

Eftir krøvunum at døma verða ongar stórvegis broytingar. Sáttmálarnir hava nú verið uppsagdir 3 ferðir síðan 1952, men sáttmálubroytingar av týðningi eru ongar gjørdar.

Landsstýrið vil óivað hava arbeiðsfrið, so útlit er fyri, at logtingið verður at ganga við til 800 kr. — minstulønina — soleiðis sum hon var, áðrenn fólkaflokkssambandið og tjóðveldisflokkurin gjørdur av at minka hana heilt niður í 650 kr.

At hesar 800 kr. eru nógv ov lítið í mun til prísleiðið, er hvørjum manni greitt. Íslendingar fáa 1.350 kr. um mánaðin, og norðmenn eru — um enn á annan hátt — munandi betri tryggjaðir enn føroyskir fiskimenn. Í fjør høvdu javnaðarmenn uppskot um at hækka minstulønina til 1.000 kr. um mánaðin, men hetta uppskot vann ongan frama.

Frábýtisrætturin átti sjálvandi at verið skrásettur við lóg, men uppskot javnaðarmanna á tingi um hesa trygging eru óll feld. Núgaldandi frábýtisskipan hevur ikki roynst væl.

Í grannalondum okkara er tað allastaðni soleiðis, at hitt almenna er við til at tryggja tí arbeiðandi fólkinum so góð livilíkindi sum gjørligt. Sjálvandi eigur hitt almenna í Føroyum at gera á sama hátt. Vit hava í lotuni vissar slíkar tryggingar, men sum heild eru hesar tryggingar ikki á hædd við tær í grannalondunum.

Í mun til framleiðsluna og livilíkindini verða sáttmálarnir hjá teirri arbeiðandi fjøldini bætir nærur á hvørjum ári. Teir ymisku lonarbólkarnir hava eisini — allir uttan fiskimenn — fingið munandi sáttmálaábotur síðan seinasta heimsbardaga.

Fiskimenn hava heldur verið fyrri afturstigum og einki talar fyri afturstigum og einki talar fyri, at sáttmálarnir verða broyttir til teirra frama á hesum sinni heldur.

Hví hava føroyingar ikki sama rætt sum danir og grønlandingar?

Framman fyri mær liggur ein frágreiðing viðvíkjandi teim lánum, sum danir og grønlandingar hava rætt til at fáa, tá ið teir byggja hús. Eg má siga, tá ið eg fái at vita, at »denne lov gælder ikke for Færøerne«.

Frágreiðingin sigur hesi orð: »1955-loven. Den 16. april 1955 trådte den ny byggestøttelov i kraft. De væsentligste ændringer i forhold til 1946-loven var, at der efter den ny lov krævedes, at statslånene skulle forrentes med en rente svarende til markedsrenten. I stedet for den støtte til boligbyggeriet, som tidligere var ydet gennem lav rente af statslånene, ville der fremtidig blive givet et driftstilskud udmålt efter de enkelte lejligheds størrelse. Der skal efter den ny lov ikke betales afdrag af statslånene før fra 1971. Lånene skal herefter afdrages i højst 45 år. Lånegrænsen er fremtidig 94 pct. At der skal præsteres et indskud af beboerne på 6 pct. har givet anledning til megen bekymring, idet man mener, at det vil volde beboerne vanskeligheder at skaffe ca. 3.000 kroner, som indskudet vil komme op på. Kommunerne har hidtil i et vist omfang hjulpet beboerne med lån til betaling af indskudet«.

Vit seggja herav, at tað, ið menn gjalda, tá ið teir byggja hús, er 6 pst. ella knappliga 3.000 krónur. Tað stendur nevniliga 2.500 til 3.000 krónur.

Vit føroyingar eiga — sambært mína áskoðan — at troðka á at fáa hesa lóg at galda fyri Føroyar. Er tað so, at tann núverandi stýrisskipan forðar fyri at fáa lógina í gildi her á landi, so má stýrisskipanin verða broytt og tað ongatið ov skjótt.

Kanska er eithvørt annað, sum

B. Husted-Andersen
Landsretssagfører

Kontor:

»Richshuset«, Raadhuspladsen, 16 II
København V.

Telr.-adr.: Austroko Tlf. M 788 & 3770.

VALDEMAR LÜTZEN

Telf. 1020 Thorshavn.

samtundis má verða broytt, tí hvat er tað, sum »14. September« fortelir um danir — at teir selja okkara føroyska fisk og sild fyri lítið og einki fyri at fáa bíligari vörur í staðin?

Eisini sigur 14., at danir sambært stýrisskipanina kúga okkara silda- og fiskasølu til at nýta danskar millumhandlarar, sum fara avstað við stórum vinningi, ið er tað, sum minskar inntøku hins føroyska veiðumannsins niður í lítið og einki.

Eg skal lata verða ósagt, hvat eg trúgví ella ikki trúgví av tí, ið 14. ferir fram, men slíkt má alt koma fram í ljósið — og víðgerast fyri opnum eygum.

Vit vita, at fiskimenn t.d. við norskum línuskipum og sildaskipum fáa hópin meira, enn menn fáa við føroyskum skipum fyri somu mongd av fiski og sild.

Vit fingu ongatið greiðu á sjómármálinum.

Eisini hesum viðvíkjandi liggur so nógv krógváð, at vit megu krevja at fáa sannleikan og veruleikan kunngjordan fyri Føroya fólk.

I. H. Danbjørg.

El-málið í Suðuroy

El-málið er eitt av teim málum, sum neyðugt er at fáa loyst í fyrstu framtíð — og á so breiðum grundarlag, at ikki nokur útbyggjan skal verða neyðug eftir nokrum fáum árum. El-málið hevur verið havt nógv á lofti hesa seinastu tíðina — frá vissari síðu — og eru eisini nú aðrir farnir at lata hetta mál við seg koma. Í »Føroyatíðindi« nr. 34 skrávar løgmaður grein og heldur fyri, at nógv hevur verið tosað mann og mann ímillum um el-málið og at tað tykist, sum at fólk ikki eru greið yvir, hvussu málið liggur fyri.

Men grein lögmannsins sigur ikki stórt meira enn tað, ið fólk flest í Suðuroy megu vera kunnug við. Tað kann tí sigast, at tað, sum grein lögmannsins serliga trýtur, er yvirlit til Suðuroyar íbúgvur um, hvat ið hevur verið og hvat ið verður gjørt fyri at fáa málið til veruleika, sum hann sigur vera av størsta týðningi fyri alla Suðuroy.

Viðvíkjandi el-málinum er tað bert eitt, ið umræður, og tað er at fáa málið ført út í lívið uttan nakra persónliga agitastjón og uttan ov nógv mæn um at hava vatn ella damp, tí tað megu vit yvirláta til teir serkonu at avgera.

Men tað er tó givið, at vit megu fáa verkið, ið kann framleiða ódýrasta streym. Onkur er so hann, ið heldur, at tað fáa vit við einum vatnverki, tí regndroparnir av luftini kosta jú einki, og nakað er sjálvandi í tí.

Men so er tað hin síðan av málunum, sum hevur størri týðning — hvør kraftarstað, ið krevur minni peningaløgur fyri at verða eitt tíðarhóskandi el-verk.

Tað mátti ikki kunna verið ymskar hugsanir um tað, at eitt verk, ið krevur fleiri ferðir minni peningaløgur, má kunna framleiða ódýrari streym, tí peningurin skal sanniliga gjaldast aftur og við rentum. At hava SEV sum fyridømi er ikki alt annað enn gott, hóast tað er onkur, sum heldur tað, — Tað fer ikki at bera til, at byggja eitt el-verk, sum longu í 1965 krevur útbýggjan.

Í øðrum lagi kann tað heldur ikki nytta at fáa eitt vatnorkuverk, sum bert kann útvega ljósstreym — tíðin krevur meira enn so. — Ein av okkara sóknarstýrslimum skrávar grein um hetta framtíðarmál í »Føroyatíðindi« nr. 35, har hann at byrja við hevur hug at lata avgerðina um vatn ella damp til teir sakkonu, tí tað kemur at kosta nógv at velja skeivt, og satt er tað. Men seinri í greinini vendir hann knappliga stúku og er fullvisur í, at vatnorkuverkið er tað betra og kemur eisini at veita okkum nógv ódýrari streym. Ja, verður skeivt valt, verður tað meira enn einaferð dýrt, men tað hugsar ikki okkara sóknarstýrslimum, Jacob Olsen so nógv um, hóast hann sigur tað, tí annars hevði hann sum ikki-sakkonur maður orðborið seg annarleiðis fyri at staðði óheftur. Tað er heldur ikki rætt, tá Jacob Olsen sigur, at Fámjin er útigloymd í kanningunum. Eftir tí, ið hr. Olsen skrávar, so má hann hava minni kunnleika til hetta mál enn nakar annar. Og eg kviði fyri, at tað er grein lögmannsins, sum hevur lopið ein slíkan hvøkk í hann eg at hasi orðini tí eru stokkin upp úr honum.

Hvat ið viðvíkir tí peningalugu stöðuni, so eru góðar vónir um, at vit fáa tær somu treytirnar sum SEV.

D. J. Sørensen.

Aftaná at hava skrivað hesa grein móttaki eg »Føroyatíðindi«, har Jóhan Dahl, formaður í el-verk Suðuroya skrávar langa grein um el-málið, tí hann tykist vera vörðin firtin yvir tað, at Dam í síni grein í »Føroyatíðindi« nr. 35 sipar til grein lögmannsins um sama í nr. 34, hví málið er drálað? Jóhan Dahl vil í síni grein geva Dam skuldina fyri tað, at el-mál Suðuroya ikki longu í 1948 er vorðið til veruleika. Eg haldi ikki, at hr. Dahl sum tann maður, hann heldur seg vera, átti at skriva hasa greinina, meðan hann veit, at Dam er burturstaddur. Annars eri eg ikki bangin fyri, at Dam, tá ið hann kemur aftur, er førur fyri at geva tygum tað aftursvar, tygum eiga.

D. J. S.

Setið lýsing tygara
í SOSIALIN